

Љубивоје Ршумовић

ЗАУВВАРИ

Документ о Срећи

Copyright © Љубивоје Ршумовић
Copyright © 2011 овог издања, ЛАГУНА
Illustration copyright © Борис Кузмановић

Ја долазим из детињства,
тамо је мој завичај.

Сент Егзипери

УКИРУКУК

уместо улазнице у Причу

– Сада је седам и петнаест, а доручак ће бити у пола осам! – довикује ми Аника из кухиње.

Ја данима седим за радним столом, завршавам научну студију *Биљне врсте на њоврши Поникава и Сџајара*, па ме свака ситница која није у вези са флором ужичког краја помало нервира.

Ипак, свестан сам да и научни радници морају да једу.

Да би научни радници јели, њихове супруге треба да их опомену с времена на време на ту потребу.

Аника то чини стручно. Она је доктор, интерниста, и зна шта је потребно човеку који се бави интелектуалним радом.

Овом приликом је, међутим, два пута, доста сугестивно, поменула време, тај судбински оквир свих људских подухвата: *седам и њејнаесџ* и *џола осам*. Понових то гласно:

– Седам и петнаест! Пола осам!

– Мени нешто кажеш? – јави се Аника.

– Не.

Кренух да оперем руке у купатилу.

Поглед ми паде на сат изнад кухињских врата.

Било је *седам*.

Зар није рекла *сага је седам и њејнаесџ*?

Хтедох да питам шта се то догађа с временом, али она је већ носила сок од поморанџи и два бразилска орашчића, док се на шпорету, у тигању, пушила кајгана од четири јаја.

Завршисмо доручак ћутећи, што није ни мој ни њен обичај. *Овај наш сат је нешџо мало њолудео* – размишљао сам.

– Било би добро да залијеш цвеће пре него што сунце сасвим обасја башту – погледа ме значајно.

– Наравно – рекох преко последњег залогаја, и као да једва чекам да обавим тај посао, устадох и опет бацих поглед на сат.

Било је *шесџ и џридесџ*.

Напољу се смркавало, уместо да свањива.

Изађох из куће полако, са осећањем да ћу ствар погоршати ако будем журио. У грудима ми се гнездила једна врста благог немира, као пред неки изненађујући догађај, непредвидив али опасан. Узех канту за поливање и кренух према бунару.

Однекуд се јави петао.

Зауставих чекрк и послушних пажљивије.

Није то било оно свакодневно јутарње *кукуруку*, на које сам навикао, већ више једно сасвим необично и тајновито – *укирукук*.

И ја тек тада, уз панично олакшање, схватих да је Моје Време кренуло уназад.

Прича прва

у којој доносимо одлуку да кревет иде с нама

У суботу увече сам предложио синовима да кренемо у Авантуру, а у недељу ујутру они су већ у седам стајали поред мог кревета, спремни да крену. Једва су успели да ме пробуде, постројени по величини и старјештву.

– Шта се догађа? – питам.

– Авантура. Обећао си! – каже Марко.

Да, олако сам то урадио да бих некако њих тројицу стрпао у кревет. Рекао сам им да рано ујутру крећемо у Авантуру и Неизвесност и да је потребно да будемо чили и одморни.

– А где је Неизвесност? – питао је Милан, грлећи свој јастук.

– На путу ка нашем Циљу – рекао сам самоуверено.

– Добро – разумео је и заспао.

Сада је стајао испред мог кревета са рукаком на леђима, оним рукаком на коме пише: *Take it easy, ne shizu!* Тај рукак сам донео из Чикага, пуног играчака, међу којима је био и један слепи миш на расклапање. Кад му се скину крила претвори се у бубамару.

Август је месец, почетак августа. Предао сам рукопис у штампу, и узео годишњи одмор... Говорим себи да сам слободан, без радних обавеза, мада знам да овакво путовање никако не може бити необавезно.

Авантура?

Покушавам да се сетим неке, и нечије, авантуре која је протекла безбрижно. Листам у глави прочитане књиге, не успевам. Марко и Милан су завршили са школом одавно. Поносни су што ће са оцем путовати. Никола не иде у обданиште. Биће с њим проблема, јер ће први пут бити

без мајке дуже време. И Аника је на годишњем одмору, али има друге планове. Не иде јој се у село, радије ће у Египат. Спава све време док се ми спремамо.

– Обуците се спортски: мајице са сликама Че Геваре и Ролингстоунса, патике, шортсеви, капе са граничницима за сунце. Спакујте лопте велике и мале, лоптице за тенис, рекете, пиџаме, пасте за зубе, разне играчке, гаће купаће и носаче – наређујем док се облачим.

Они стоје и гледају ме зачуђено, и ја у тренутку схватих да им наређујем да ураде нешто што су они већ обавили.

Никола ми приђе, озбиљна лица:

– А мој кревет?

– Шта је с њим?

– На чему да спавам у Авантури?

– На чему и остали авантуристи.

– Ја спавам само у свом кревету.

– Али твој кревет је на спрат, како да га носимо?

– На колима.

– Не долази у обзир.

– Е баш долази у обзир.

Окрену се одлучно и оде за браћом у дечју собу.

Радо бих се вратио у кревет и још мало одремао, али њихова одлучност ме сасвим расанила. Не смем да их изневерим! Сад нема одустајања!

Пакујући писаћу машину у велику путну торбу покушавам да направим план акције.

Крећемо са Звездаре, јединог од београдских брда које у свом називу нема реч *брдо*, па онда преко Пашиног брда, поред Лекиног брда, даље преко Бановог брда, поред Јулиног брда и Лабудовог брда, кроз незаобилазно Петлово брдо, Ибарском магистралом према мом Завичају, према мом родном Селу. Успут ћемо помно описивати Пут, снимати занимљиве детаље и људе...

Снимати?

- Милане, фотоапарат! – викнем.
- Који?
- Никон... И лајку...
- И полароид – довикује

Марко.

- И дрвене бојице! – додаје
- Никола.

Да, фотографисаћемо и цртати све што нам се учини занимљивим. Радићемо то као да смо новинари у неком веома тиражном листу који нас добро плаћа да правимо репортаже с Пута...

Не, боље је да то радимо као да смо сви деца и као да први пут пролазимо тим занимљивим пределима...

Не, најбоље је да то радимо озбиљно, као прави научници, биолози, етнологи, геолози, географи, социолози и филозофи...

Да, то ми се свиђа. Проверићу код осталих авантуриста!

– Радићемо то као будале – био је најбржи са одговором Никола.

– Не прди ти, мали – опомену га Милан. – Радићемо то као људи.

– Браво – рекох искрено.

– Ја ипак мислим... – поново се јави Никола – ја ипак мислим да ми то радимо као Французи.

– Како то раде Французи? – упитах, јер заиста нисам знао.

– Они то раде главом.

Кад боље размислим, Никола је можда у праву. Објавих то као Врхунски Закон:

– *Радићемо ѓлавом!*

Било је, међутим, отпора.

Милан одмах рече да ће он, углавном, радити руком, јер он најбоље црта и најбоље фотографише.

Марко рече да ће махом радити очима, јер он воли све да види и запамти. На моју примедбу да се памти главом, а очи су у глави, он одлучно одговори да ја можда памтим главом, али он не. А очи нам нису у глави него на глави, и он памти меморијом а не главом.

И ја се мало поколебах.

У Врхунском Закону *Радићемо ѓлавом* нема ни речи о срцу, души, емоцијама, а овакво путовање без свега тога не би било право.

Преправих брзо Врхунски Закон и саопштих одлуку:

– *Радићемо!*

И сви се сложисмо да тај Закон поштујемо до краја.

Значи свако ће свој доживљај Пута бележити, уцртавати, сликати, препричавати... Понео сам неколико празних свески са тврдим корицама и на свакој написао *Пут у Завичај*.

На почетку своје свеске убележих мото: *У мој Завичај љућу је се размисљањем!*

– Боље би било да си написао: *У мој Завичај љућу је се мерцедесом!* – рече Марко.

То ми даде идеју да предложим да свако од нас у своју свеску, на почетку, упише и

свој лични мото.

– А шта је то *моћо*? – углас упиташе Милан и Никола.

Марко је мудро ћутао, није хтео јавно да призна да ни он не зна шта је то, чекао је да млађа браћа покажу своје незнање.

– Мото је реч или реченица, ваша или нечија туђа, коју ћете ставити на почетак ваших забелешки, као што сам ја написао *У мој завичај се ђуђује размишљањем*.

– А зашто ћемо то ставити?

– Да би они који читају, ваши читаоци, одмах знали о чему ви то пишете...

– Ја, богами, немам читаоце! – рече Милан.

– Да ли твој *мото* значи да ћеш ти на Путу у Авантуру само *размишљати*, све до Завичаја? – окрену се Марко према мени.

– Нећу само *размишљати*, него ћу, између осталог, и *размишљати*!

– Мото је глуп! – узвикну Милан.

– У реду, мој мото је глуп, а ви напишите паметније!

– Ја први пут чујем ту реч и мени се она не свиђа – рече Марко.

– И то је у реду, смислићемо неку нашу реч. Мото је италијанска реч и значи *зучнути*, *зучкајти*... Хајде, предложите како ми да назовемо ту прву реченицу?

– Првореч! – подиже главу Милан.

– Слажем се, а ви остали? – рекох.

– Може – рече Марко.

– А је ли *првореч* италијанска? – упита забринуту Никола.

– Наша је, Милан је смислио... А Милан је наш.

– Онда може – закључи Никола, и сва тројица се упутише у своју собу.

Не пада ми тешко да им објашњавам, да одговарам на свако њихово питање, на сваку недоумицу. На то сам осудио себе оног тренутка када сам им предложио ову Авантуру. Плашим се само оне сасвим могуће ситуације када ће ме они упитати нешто важно, нешто кључно, а ја нећу знати да им одговорим. Али о том потом.

Упуштам се у авантуру освајања дечјег језика, најизворнијег језика који постоји. Дајући синонима слободу, хоћу да измамим из њих своје детињство, ако је то могуће, своју радозналост, ако је има у њима, и своју памет, ако узмогнем. Звучи, можда, себично, али затрпан својом струком и науком, осећам да тонем у неки бунар без одјека, у безгласну, али опасну воду равнодушности...

Језик чува народе, а не наука! Наука је слушкиња, језик је господар. А поезија је циљ сваког језика, каже Исидора Секулић. А опет, дечји језик је најближи поезији. Не знам да ли грешим, или сам кренуо у пределе које не разумем довољно.

Ипак нешто знам: ја ћу у овој Авантури бити вођа пута, стари добри израз који не одражава најпрецизније моју улогу. Ја ћу, у ствари, бити *возач Пуџа*, јер ћу возити аутомобил и једини знати где нам је Циљ.

Циљ је Село.

Циљ је Кућа, моја родна кућа.

Вероватно ће њих тројица гракнути да то није и њихова родна кућа, али ја ћу се већ снаћи, рећи ћу да је њихова *родна кућа* овај стан из којег полазимо, и да уопште не би било Авантуре кад бисмо ишли према њиховој *родној кући*, јер бисмо онда само изашли кроз излазна врата у ходник и вратили се кроз улазна врата у њихову *родну кућу*, и то би било све. На том Путу не бисмо доживели ни издалека онако занимљиве ствари које ћемо, гарантовано, доживети путујући у Село.

А тамо, у Селу, провешћемо неколико дана са баком и дедом, мојим родитељима, а онда се вратити.

Обећао сам им још да ће видети Краљевину Заувари у којој сам ја својевремено владао, када сам био краљ. Причаћу им ко су били моји верни поданици, причаћу им...

Изненада се зачу лупање из дечје собе, нешто као ломљење намештаја или разбијање дасака

карате ударцима. Деца су расклапала Николин кревет под његовим будним оком.

На вратима ме дочека Марко:

– Ти си, ако се сећаш, у другом броју нашег Р – радосног, Ш – шаљивога, У – умног и М – мушког листа, написао да деци треба испуњавати све жеље, иначе ће деца да понесу трауму из детињства која ће их пратити кроз цео живот. Чак си написао и поруку под насловом *ТРАУМА: Чувај се да на живојном друму не набасаш на неку шрауму!*

Изговорио је овај монолог у даху, нисам стигао ни реч да кажем. Милан ме гледао плавим очима. Никола смеђим.

– У реду, кревет иде с нама!

Њихово громогласно УРА! пробуди Анику.

– Има ли ико обзира према јединој дами у овој кући?

– Имам ја – рече Никола и потури мајци образ да га пољуби. Кад га је пољубила и окренула се на другу страну, Никола ми рече, озбиљан:

– Прешао сам је, пружио сам јој образ уместо обзира...

– Зашто си јој то урадио?

– Зато што ја не знам шта је *обзир*.

– Пази, *обзир* ти је... како да ти кажем... поштовање другог, онога што други ради... Реч *обзир* је постала од повратног глагола *обазирајши се*.